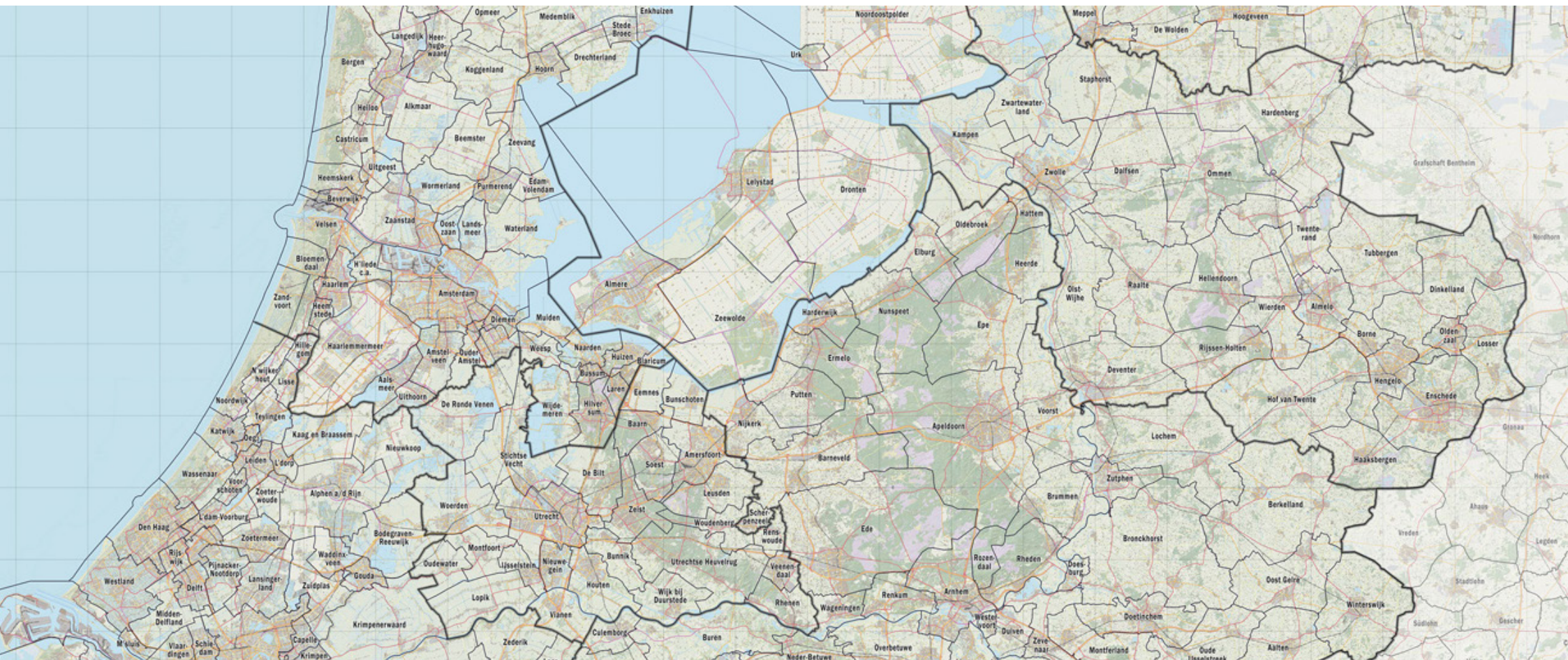

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing

Bevoegdheidenschema 18 – Telecommunicatie, cybersecurity en post

Nederlandse Academie voor Crisisbeheersing en Brandweezorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor schade ontstaan door eventuele fouten c.q. onvolkomenheden in deze publicatie.

Om deze publicatie te kunnen blijven ontwikkelen en verbeteren, ontvangen wij graag commentaar en suggesties ter verbetering. Vragen of opmerkingen kunt u sturen naar info@nipv.nl, onder vermelding van Bestuurlijke Netwerkaarten.

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en provincie Noord-Holland, 2025

Auteur(s) Merijn ten Dam, Samantha Daniels, Ernst Brainich
Contactpersoon Merijn ten Dam

Datum 2025
Status handboek
Versie 202504

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

18 Bevoegdheidenschema telecommunicatie, cybersecurity en post

telecommunicatie

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
			voor crisisbeheersing met betrekking tot internet (<i>cybersecurity</i>) gelden alleen enkele bijzondere bepalingen en verplichtingen in aanvulling op de algemene regelgeving in de Telecommunicatiewet. Het aanbieden van internettoegang valt binnen 'het aanbieden van openbare elektronische communicatienetwerken of openbare elektronische communicatiediensten' in de zin van deze wet
1. informatie			
1a. vorderen van inlichtingen van eenieder	1a. minister van EZK**	1a. art. 18.7 Telecommunicatiewet	

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
1b.1. melden van beveiligingsincidenten met aanzienlijke gevolgen voor het functioneren van hun netwerken of diensten	1b. aanbieder van openbare elektronische communicatienetwerken of - diensten aan minister van EZK	1b. art. 11a.2 lid 5 Telecommunicatiewet jo art. 6 lid 1 en art. 7 Besluit continuïteit openbare elektronische communicatienetwerken en openbare elektronische communicatiediensten	
1b.2 informeren van gebruikers over mogelijke beschermingsmaatregelen of oplossingen die de gebruikers kunnen toepassen	1b.2 aanbieder	1b.2. art. 11a.2 lid 4 Telecommunicatiewet	
1b.3. informeren van abonnees over bijzondere risico's voor de doorbreking van de veiligheid of de beveiliging van het aangeboden netwerk of de aangeboden dienst en middelen waarmee deze risico's kunnen worden tegengegaan	1b.3 aanbieder	1b.3. art. 11.3 lid 3 onder a Telecommunicatiewet	
1c. informatie over inbreuk op de beveiliging die nadelige gevolgen heeft voor de bescherming van persoonsgegevens	1c. aanbieder aan Autoriteit persoonsgegevens en degene wiens persoonsgegevens het betreft	1c. art. 11.3a lid 1, 2 en 3 Telecommunicatiewet	

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
1d. verstrekken informatie op grond van last tot aftappen krachtens het Wetboek van Strafvordering of de Wet op de Inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017	1d. aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken of -diensten aan minister van JenV	1d. art. 13.2 lid 1 Telecommunicatiewet	1d. het kader is in de Telecommunicatiewet vastgelegd; de daadwerkelijke plicht tot informatieverstrekking is vastgelegd in Wetboek van Strafvordering en de Wet op de Inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017
1e. informatie over ramp aan het lokale gezag	1e. eenieder	1e. art. 50 Wet veiligheidsregio's	1e. het betreft de situatie waarin (het voor de aanbieder in alle redelijkheid voorzienbaar is dat) uitval kan leiden tot problemen van openbare orde of openbare veiligheid
1f. informatie over crises (inclusief rampen) door het lokale gezag	1f. burgemeester of voorzitter veiligheidsregio	1f. art. 7 lid 3 jo art. 46 lid 4 Wet veiligheidsregio's	1f. het betreft het informeren van beheerders van vitale infrastructuur
2. eigen maatregelen sector alle noodzakelijke maatregelen om de beschikbaarheid van deze diensten zo volledig mogelijk te waarborgen in geval van door calamiteiten veroorzaakte netwerkuitval of in geval van overmacht	2a. aanbieder van openbare elektronische communicatienetwerken of openbare elektronische communicatiediensten	2a. art. 11a.1 lid 2 Telecommunicatiewet jo art. 2 lid 2 onder a Besluit continuïteit openbare elektronische communicatienetwerken en openbare elektronische communicatiediensten	
	2c. aanbieder (KPN) Noodcommunicatievoorziening (NCV)	2b. Regeling Noodcommunicatievoorziening	2b. de NCV is een telecommunicatienetwerk dat door de overheid kan worden gebruikt indien het reguliere openbare telefoonnet geheel overbelast raakt of uitvalt

3. maatregelen overheid algemeen

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
3a. verplichting opleggen om binnen een bepaalde termijn maatregelen te treffen met betrekking tot het oplossen van een beveiligingsincident.	3a. minister EZK	3a. art. 11a.1 Telecommunicatiewet	
3b. aanwijzingen aan aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken of openbare elektronische communicatiediensten over instandhouding en exploitatie, beëindiging strafbaar gedrag jegens een persoon of in het belang van de veiligheid van de staat	3b.1. minister van EZK in overeenstemming met minister van JenV	3b.1. art. 18.9 Telecommunicatiewet	3b en c. de bevoegdheden tot het geven van aanwijzingen ex hoofdstuk 14 zijn uitgewerkt in afspraken gemaakt in het Nationaal Continuïteits Overleg Telecommunicatie NCO-T (<i>Stcrt.</i> 2008, 28) hoofdstuk 14 Telecommunicatiewet maakt onderscheid tussen bijzondere omstandigheden (art. 14.1) en buitengewone omstandigheden. Bijzondere omstandigheden dienen te worden gelezen als buitengewone omstandigheden, waarbij de bepaling vormvrij in werking wordt gesteld en geen KB nodig is
	3b.2. minister van JenV	3b.2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in het geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter jo art. 18.9 Telecommunicatiewet	3b.2. voorzover de onverwijldde uitoefening van deze taak noodzakelijk is om maatregelen te nemen ter voorkoming van een terroristisch misdrijf of om op voorhand de gevolgen daarvan te beperken en indien overleg of overeenstemming daarover tussen de minister van JenV en de minister van EZK niet mogelijk is binnen de beschikbare tijd

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
<p>3c. aanwijzingen aan aanbieders van openbare telecommunicatienetwerken en openbare telecommunicatiediensten over het verzorgen van telecommunicatie van en naar het buitenland; in bijzondere omstandigheden in verband met handhaving van internationale rechtsorde</p>	<p>3c.1. minister van EZK in overeenstemming minister van BZK</p>	<p>3c.1. art. 14.1 lid 1 Telecommunicatiewet; Richtlijn (EU) 2018/1972 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 tot vaststelling van een Europees wetboek voor elektronische communicatie, <i>PbEU 2002/20/EG</i></p>	
	<p>3c.2. minister van JenV</p>	<p>3c.2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in het geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter jo. art. 14.1 Telecommunicatiewet</p>	<p>3c.2. zie voorwaarden genoemd in het Besluit en onder 3b.2</p>
<p>3d. aanwijzingen aan aanbieders van openbare telecommunicatienetwerken en openbare telecommunicatiediensten betreffende:</p> <p>a. het gebruik van mededelingen van overheidsinstanties om het publiek te waarschuwen voor dreigende rampen of noodsituaties en om de gevolgen van rampen of noodsituaties te verzachten</p> <p>b. het waarborgen van de communicatie tussen en met hulpdiensten en overheidsinstanties tijdens rampen of noodsituaties</p>	<p>3d. minister van EZ in overeenstemming met minister van JenV</p>	<p>3d. art. 14.1 lid 2 Telecommunicatiewet</p>	
<p>3e. aanwijzingen aan aanbieders van openbare telecommunicatienetwerken, openbare telecommunicatiediensten en</p>	<p>3e.1. minister van EZK</p>	<p>3e.1. art. 14.4* Telecommunicatiewet</p>	<p>3e.1. in werking te stellen noodrecht, KB vereist. Deze regeling bevat een aanwijzingsbevoegdheid die kan worden uitgeoefend in buitengewone</p>

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
<p>aan gebruikers van frequentieruimte over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instandhouding/exploitatie openbare telecommunicatienetwerken - verzorgen/gebruiken openbare telecommunicatiediensten - instandhouding/ exploitatie, beperking/ beëindiging gebruik van hun radiozendapparatuur 			<p>omstandigheden en op grond waarvan de minister kan afwijken van de verplichtingen die ingevolge de Telecommunicatiewet op aanbieders van openbare telecommunicatienetwerken, openbare telecommunicatiediensten en op gebruikers van de frequentieruimte rusten</p> <p>vgl. art. 18.9 Telecommunicatiewet houdende een aanwijzingsbevoegdheid die kan worden uitgeoefend in normale omstandigheden, meer specifiek wanneer ingrijpen noodzakelijk is ter beëindiging van strafbaar gedrag jegens een persoon of wanneer dit noodzakelijk is in het belang van de veiligheid van de staat</p>
<p>3f. oplegging verplichting aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk of -dienst tot uitsluitend gebruik van producten of diensten van bepaalde partijen</p>	<p>3e.2. minister van EZK in overeenstemming met minister van Defensie, indien met toepassing van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden, bepalingen uit de Oorlogswet voor Nederland in werking zijn gesteld</p>	<p>3e.2. art. 14.3 Telecommunicatiewet</p>	<p>3 e.2. aanvulling op de noodregeling van art. 14.4 Telecommunicatiewet om de afstemming met minister van Defensie te waarborgen</p>
<p>3f. oplegging verplichting aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk of -dienst tot uitsluitend gebruik van producten of diensten van bepaalde partijen</p>	<p>3f. minister EZK in overleg met minister van J&V</p>	<p>3f. art. 2 lid 2 Besluit veiligheid en integriteit telecommunicatie</p>	<p>3f. indien noodzakelijk naar het oordeel van de minister van EZK om risico's voor de veiligheid en integriteit van het netwerk of dienst die de nationale veiligheid of de openbare orde raken te beheersen</p>

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
<p>3g. regels stellen ten aanzien van door aanbieders van openbare telecommunicatienetwerken en -diensten en gebruikers van de frequentieruimte te treffen organisatorische en personele maatregelen en bijzondere voorzieningen met betrekking tot de voorbereiding van het verzorgen van elektronisch transport van gegevens in buitengewone omstandigheden</p>	<p>3g. minister EZK in overleg met minister van BZK en minister van Defensie</p>	<p>3g. art. 14.6 lid 1 Telecommunicatiewet; Regeling voorbereiding buitengewone omstandigheden sector telecommunicatie 2007</p>	<p>zie ook de Regeling veiligheid en integriteit waarin beheersmaatregelen zijn opgenomen t.a.v. de kritieke onderdelen, aanpalende onderdelen, beveiligingselementen en beheeromgevingen van de netwerkaanbieder</p> <p>3g. aanwijzing van de betreffende aanbieders vindt plaats op grond van art. 14.6 lid 2 Telecommunicatiewet jo art. 1 en 2 Beleidsregel aanwijzen aanbieders telecommunicatie in verband met buitengewone omstandigheden</p>
<p>3h. verplichten digitaaldienstenaanbieders tot beoordeling diensten en tot treffen maatregelen in geval van buitengewone omstandigheden die leiden tot een ernstige bedreiging van de openbare veiligheid of de volksgezondheid in de Unie</p>	<p>3h. Europese Commissie</p>	<p>3h. art. 36 Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten, <i>PbEU</i> 2022, L 277/1</p>	

4. censuur, zie schema media en openbaarheid

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
5. omroep , zie schema media en openbaarheid			
6. gebruik frequentieruimte			
6a. afwijkend gebruik inbreuk ter voorkoming, beëindiging of opsporing van een misdrijf dat een ernstige inbreuk op de rechtsorde oplevert, of vaststellen (verblijf)plaats van verdachte of van persoon in levensgevaar	6a. minister van EZK	6a. art. 3.22 lid 3 Telecommunicatiewet	6a. afspraak tussen EZK, JenV en aanbieders dat JenV/OM voorafgaand aan de inbreuk EZK informeert over inbreuk op vergunde diensten van aanbieders
6b. inbreuk belang veiligheid Staat	6b. minister van EZK op verzoek van minister van BZK (i.v.m. taken AIVD) of minister van Defensie (i.v.m. taken MIVD)	6b. art. 3.22 lid 3 onder c Telecommunicatiewet jo art. 8 en 10 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017	6b. idem maar dan voor Defensie en BZK
7. vorderingen algemeen , zie schema schaarste algemeen			

cybersecurity

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
1a. informatie: melding van ernstig ICT-incident door	1a. aan minister JenV (Nationaal Cyber Security Centrum);	1a. art. 10 en 13 Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen;	1a. art. 2 en 3 Besluit beveiliging netwerk- en informatiesystemen wijzen de aanbieders van

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
aangewezen vitale aanbieder en grote digitaaliedienstverlener	CSIRT (<i>Computer Security Incident Response Teams</i>) voor digitale diensten	art. 2 en 3 Besluit beveiliging netwerk- en informatiesystemen	een vitale dienst aan. Het betreft vitale aanbieders uit sectoren Energie, Vervoer, Bankwezen, Infrastructuur voor de financiële markt, Drinkwater, Digitale infrastructuur, Nucleair, Keren en Beheren, Financieel, Elektronische communicatienetwerken en -diensten/ICT en Digitale overheid. De meldplicht betreft alleen voor ernstige ICT-incidenten in besluit genoemde producten en diensten en geldt dus niet voor ICT-incidenten in alle bedrijfsprocessen van de vitale aanbieders
1a.1. melden aan de bevoegde autoriteit, d.w.z. de minister EZK voor de sectoren energie en digitale infrastructuur, en de minister IenW voor de sectoren vervoer en drinkwater	1a.1.de aanbieder van een essentiële dienst en de digitaaliedienstverlener	1a.1. art. 10 en 13 Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen; art. 2 en 3 Besluit beveiliging netwerk- en informatiesystemen	
1b. informeren en adviseren van aanbieders en anderen in binnen en buitenland over dreigingen en incidenten	1b. minister JenV	1b. art. 3 Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen	
2. eigen maatregelen			
2a.	2a. aanbieders vitale processen	2a. geen wettelijke basis of zorgplicht op basis van sectorale wetgeving	
2b.	2b. aanbieder van essentiële dienst en digitale dienstverlener	2b. art. 8 Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen;	2b. grote digitale dienstverleners zijn online marktplaatsen, clouddiensten, zoekmachines

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
		art. 2 Besluit beveiliging netwerk- en informatiesystemen	aanbieders essentiële diensten zijn: <ul style="list-style-type: none"> - de landelijke en regionale elektriciteits- en gasnetbeheerders; - de NAM en de Stichting Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieproducten (COVA); - de Rotterdamse Haven en de luchthaven Schiphol; - drinkwaterbedrijven; - beheerders van digitale infrastructuur, zoals grote internetknooppunten
2c.1	2c.1 individueel departement: departementale CISO	2c.1 art. 8 lid 3 Besluit CIO-stelsel Rijksdienst 2021	2c.1 namens SG departement
2c.2	2c.2 interdepartementaal: CISO Rijk	2c.2 art. 14 lid 2 Besluit CIO-stelsel Rijksdienst 2021	2c.2 namens SG BZK
3. toezicht aanwijzing tot beperking gevolgen van digitale verstoring; handhaving	3. minister EZK voor aanbieders van essentiële diensten in de sectoren energie en digitale infrastructuur; minister IenW voor de sectoren vervoer en drinkwater	3. art.27 en 28 jo. art. 8 Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen	3. art. 1 Besluit aanwijzing toezichthouders Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen [...] energie, digitale infrastructuur en voor digitale diensten (<i>Stb.</i> 2018, 389) wijst de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur aan als toezichthouder op de naleving van de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen art. 1 Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (<i>Strct.</i> 2018, 61446) wijst de Inspectie Leefomgeving en Transport aan

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
			als toezichthouder op de naleving van de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen
4. bijstand aan aanbieders van vitale diensten en aan rijksoverheid bij maatregelen om continuïteit van hun diensten te waarborgen of te herstellen	4. minister JenV	4. art.3 lid 1 onder c Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen	4. het betreft hier een bredere groep dan alleen de aanbieders van essentiële diensten en digitaalendienstverleners; het betreft alle aanbieders van vitale processen en de aanbieders van (ook niet-vitale) diensten binnen de rijksoverheid
5. Europese bijstand aan lidstaten	5. Europees Agentschap voor netwerk- en informatiebeveiliging/ <i>European Network and Information Security Agency</i> (ENISA)	5. art. 7 lid 4 onder b Verordening (EU) 2019/881 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake Enisa (het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging), en inzake de certificering van de cyberbeveiliging van informatie- en communicatietechnologie, <i>PbEU</i> 2019, L 151/15	5. het ENISA vervult vooral een rol in de preventie en preparatie en een beperkte rol in de responsfase (bijstand)

Post

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
1. informatie: verstrekken informatie door eenieder	1. minister van EZK**	1. art. 39 lid 2 Postwet 2009	

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
2. eigen maatregelen sector	2. verlener van de universele postdienst	2. geen	2. de voorschriften genoemd in art. 72 Postwet 2009 zijn nog niet tot stand gekomen
3a. aanwijzingen postvervoer van en naar buitenland	3a.1. minister van EZK in overeenstemming minister van BZK	3a.1. art. 67 Postwet 2009	3a. mogelijk in bijzondere omstandigheden in verband met de handhaving van de internationale rechtsorde of met de internationale betrekkingen
	3a.2. minister van JenV	3a.2. art. 1 Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in het geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter jo. art. 67 Postwet 2009	3a.2. voorzover de onverwijldde uitoefening van deze taak noodzakelijk is om maatregelen te nemen ter voorkoming van een terroristisch misdrijf of om op voorhand de gevolgen daarvan te beperken en indien overleg of overeenstemming daarover tussen de minister van JenV en de minister van EZK niet mogelijk is binnen de beschikbare tijd
3b. aanwijzingen postvervoer		3b. art. 70* en 69 Postwet 2009	3b. in werking te stellen noodrecht, KB vereist
	3b.1. minister van EZK		
	3b.2. minister van EZK in overeenstemming met minister van Defensie, indien met toepassing van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden bepalingen uit de Oorlogswet voor Nederland in werking zijn gesteld		

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
<p>4. censuur, zie schema media en openbaarheid</p>			

5. maatregelen overheid:
vorderingen algemeen, zie schema schaarste algemeen

BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius en Saba)

Voor de BES-eilanden geldt specifieke wetgeving. Ter vergelijking zij hier vermeld:

- Wet telecommunicatievoorzieningen BES
- Wet post BES.

*) Inwerkingstelling bij Koninklijk Besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: op grond van ongeschreven recht).

***) De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) vervult geen rol in het kader van hoofdstuk 11a en 14 Telecommunicatiewet en hoofdstuk 11 Postwet 2009.

NB 1. Het 'uit de lucht halen' van een internetpagina door de overheid kan plaatsvinden op grond van strafrecht (art. 54a Wetboek van Strafrecht: ontoegankelijk maken door *provider*) of bestuursrecht. Indien geen sprake is van een strafbaar feit, is het de vraag of er grond is voor bestuursrechtelijk optreden. Echter, de vrijheid van meningsuiting is in het geding. De noodvoorziening in de Telecommunicatiewet is geen grondwettelijk noodrecht. Op grond van die noodvoorziening kan er geen inbreuk gemaakt worden op de vrijheid van meningsuiting, dus op grond daarvan kan geen internetpagina uit de lucht worden gehaald. Dat zou wel kunnen op grond van grondwettelijk noodrecht, maar dat vereist de instelling van de algemene noodtoestand conform de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden, hetgeen veelal in deze omstandigheden als te ingrijpend zal worden gezien.

NB 2. De sector post valt niet onder alertering terrorismebestrijding (atb). Desondanks kent de bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in het geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) twee verwijzingen naar telecommunicatiewetgeving en één verwijzing naar postwetgeving, zoals vermeld in dit schema.

NB 3. Net als bij elektriciteit en gas heeft de Minister van EZK voor telecommunicatie in 2004 een preventief vangnet ingevoerd (in de vorm van een beleidslijn) mocht de landelijke aanbieder van het vaste net (KPN) failliet gaan. De constructie is echter anders dan bij elektriciteit en gas; er is geen

supplier of last resort (gegeven het monopolie van KPN als aanbieder van het vaste net kan dat ook niet). In plaats daarvan zal eventueel staatssteun worden verleend (*Kamerstukken II 2003/04, 28 165 , nr. 14, p. 4, Deelnemingenbeleid rijksoverheid*).